

ממשלה 3 ממשלה

ממשלת דוד בן גוריון

הכנסת השנייה

ח' תשרי תשי"ב 8.10.1951 - ו' טבת תשי"ג 24.12.1952

◀ הממשלה ה-3 בראשותו של דוד בן גוריון סמוך לכינונה בבית הנשיא חיים ויצמן

מתוך קווי היסוד

הבינלאומי של מדינת ישראל ותדאג לזכות היהודים בכל הארצות לעלות לארץ ולהשתתף בכנינה.

ביטחון: הממשלה תתמיד בשכלול מערכת הבטחון להגנת המדינה על ידי אימון הנוער והכשרתו הצבאית והחלוצית, טיפוח כוח העתודות, הקמת רשת צפופה של יישובי ספר ושילוב העולים באימונים ובהכשרה.

פיתוח: הממשלה תעודד במיוחד כל יוזמה כלכלית בריאה בכל גילוייה וצורותיה, תעשה כל המאמצים למשיכת הון פרטי וציבורי ולהפעלת יוזמה פרטית ותשכלל אמצעייה למשיכת הון מן החוץ לשם הרחבת הייצור בחרושת, במלאכה, בחקלאות, בתחבורה ובבניין, תציע הקלות למשקיעי הון חוץ במפעלי פיתוח חיוניים; הקלות מיוחדות תינתנה להצלת הון העולים

חירות שוויון ודמוקרטיה: בשורה של חוקי יסוד שיצטרפו לחוקת היסוד של המדינה - יקום המשטר הדמוקרטי במדינה; יוגדרו הסמכויות של הכנסת, הנשיא, הממשלה ובתי המשפט, הזכויות והחובות של חברי הכנסת בהתאם לעקרונות המשטר הפרלמנטרי הדמוקרטי; יוגדרו חירויות היחיד ויבוצר חופש האיגוד והביטוי בעל פה ובכתב, מתוך שמירה על ביטחון המדינה ועצמאותה, הגנת המשטר הדמוקרטי מכל פגיעה של מגמות טוטליטריות ודיקטטוריות ומתוך הקפדה על זכויות הזולת.

מדיניות חוץ: הממשלה תטפח יחסי ידידות ועזרת גומלין עם כל מדינה שוחרת שלום, תחתור לשלום של קבע עם הארצות השכנות ולשיתוף פעולה איתן בפיתוח המזרח התיכון, תעמוד על משמר ריבונותה החיצונית, חירותה הפנימית ושלומה

הרכב הממשלה

חברי הממשלה ותפקידיהם במהלך תקופת כהונתה

דב יוסף
שר האספקה והקיצוב
שר החקלאות

בן ציון דינור (דינורג) דינור
שר החינוך והתרבות

יוסף בורג
שר הבריאות

לוי אשכול
שר החקלאות
שר האוצר

דוד בן גוריון
ראש הממשלה
ושר הביטחון

פרץ נפתלי
שר החקלאות

מרדכי נורוק
שר הדואר

גולדה מאירסון
שרת העבודה

יחזק מאיר ליון
שר הסעד

פנחס (לוביאניקר) לבון
שר ההחקלאות

חיים כהן
שר המשפטים

משה שרת
שר החוץ

חיים משה שפירא
שר הפנים והדתות

בכור שלום שטרית
שר המשטרה

אליעזר קפלן
שר האוצר
שר בלי תיק

דוד צבי פנקס
שר התחבורה

מאדמתם בעקבות זעזועי המלחמה להגיע מחדש להתיישבות של קבע. זכויות הבעלות והקניין של הערבים הנמצאים בדן במדינה יוסדרו במסגרת החוק. יובטח חינוך בלשון הערבית לכל הילדים הערבים אגב לימוד חובה של הלשון העברית.

עובדי מדינה: הממשלה תביא לכנסת השנייה הצעת חוק לעובדי המדינה, תנאי שירותם, זכויותיהם וחובותיהם. החוק יבטיח מינוי פקידים לפי הכשרה אישית על יסוד של בחינות ללא כל פנייה והשתייכות מפלגתית, יעניק לעובד המדינה תנאי עבודה הוגנים ויחייב אותו לשירות יעיל ונאמן, למשמעת ודיוק בעבודתו, לאדיבות ולהליכות נאות כלפי הציבור. תיערך מלחמה נמרצת נגד "הסחבת" לכל גילוייו, ויבוטלו דקדוקי המשרדות - ביורוקרטיה בלעז - שאין בהם הכרח מוחלט למילוי השירות.

ולעליית בעלי הון מהתפוצות, ומתן תשומת לב מיוחדת לעידוד עלייתם של בעלי הון בינוני וזעיר וכמו כן לעליית בעלי מקצוע ומומחים.

קיצוב ואספקה: מלחמה נמרצת תתנהל נגד השוק השחור. מפירי החוק בזדון יוטלו עליהם עונשים חמורים. הממשלה תשפר האספקה המסודרת והציבור ישותף במלחמה בספסרות.

שיכון: הממשלה תבצע תכנית שיכון עממי המכוונת להקל במשך ארבע השנים הקרובות על מצוקת הדירות. לעומת השתתפות כספית מסוימת של המשתכנים תדאג הממשלה לאשראי נוסף.

מיעוטים: הממשלה תושיט עזרה לתושבי הכפרים שנעקרו

מילים ומנהיגות

מתוך "ישראל בעמים"

דברי ראש הממשלה בן גוריון בפתח שנתון הממשלה תשי"ג (1953)

זו של החרפת הניגודים והתחרויות הבינלאומיים בעולם. מצבה של המדינה כלפי שכנותיה ושאר מדינות העולם אינו ממצה קשייה המיוחדים של ישראל. כל מדינה מורכבת מארץ ומעם, ואף מדינת ישראל כך, אלא שאין מדינה זו זהה עם הארץ ואין היא זהה עם העם... המדינה הצעירה נחלה בעצם ארץ חרבה ושוממה (נשמה), שיש לבנותה כמעט מחדש - בלא שיהיו בידי המדינה האמצעים הדרושים לכך, לא האמצעים הכספיים ולא האמצעים הטכניים (חומר, מכשירים, כלים ומכונות) ולא כוח האדם. כל שלושת אלה היו צריכים לבוא מן החוץ. ומוכן מאליהם שאינם יכולים לבוא ביום אחד או בשנה אחת ואפילו לא בדור אחד. פירוש הדבר שהכוחות שמהם תיבנה המדינה - העם, המשק, התרבות, הביטחון - אינם נתונים בתוך תחומי המדינה אלא נמצאים בחוץ ותלויים במסגרות הלאומיות והבינלאומיות של "החוץ" הזה.

מכל הדברים שבהם תלויים קיומה, בנייה, ביטחונה ועתידה של המדינה ויש להשיגם אך ורק בחוץ - החשוב והחיוני מכולם הוא כמוכן העם. איש לא העלה בדעתו ששש מאות אלף יהודים יקיימו מדינה, יבנו אותה וישמרו על שלומה וביטחונה. מדינת ישראל הוקמה למען יהודי הגולה, אשר ישונו. זכות קיומה ותנאי קיומה של מדינת ישראל הם קיבוץ גלויות, כלומר עליית העם. העלייה הניחה יסוד למדינה והקימה אותה, ורק מהעלייה עתידה המדינה להיבנות, ורק בכוחה היא עלולה להתגבר על כל קשייה.

בשנים מעטות אלו חוללה המדינה הצעירה עלילות אדירות וביצעה מפעלים כבירים, בקצב ובממדים שאין להם דוגמה בתולדות ימינו. אבל - אל אשליות! עוד מלאכת המדינה, מלאכתה בארץ, בעם, במזרח, בעולם, בראשיתה; לא מאחורינו, אלא לפנינו הם הקשיים והמאמצים, המבצעים והסכנות וכן גם המבצעים והכיבושים, הגדולות והנצורות אשר יבואו, ועוד רבה הדרך וקשה "ודרך הקודש יקרא לה".

ל היות עם אחראי לגורלו - זהו אידיאל יקר שציפה לו העם היהודי בכיסופין משיחיים במשך עשרות יובלות, אבל זהו גם אידיאל שעולה ביוקר רב, במאמץ מתמיד ובקורבנות מרים. מדינה לא נוצרת על ידי הכרזה בלבד, היא מוקמת יום יום מחדש כעמל כלתי פוסק, כעבודה של שנים או גם של דורות. עם שאינו מוכשר ומוכן לשאת באחריות הכבדה של עמידה ברשות עצמו, לא יקיים העצמאות גם לאחר שהשיגה. דבר זה חל על כל מדינה, הוא חל ביתר שאת על מדינת ישראל. המאורע של תקומת ישראל היה מאורע עולמי. לחלקי אנושות גדולים יש זיקה נפשית לארץ זו. כרוכים בה גם אינטרסים אסטרטגיים ומדיניים בינלאומיים, גם היות העם היהודי עם מפוזר בכל ארצות תבל, שיווה למאורע זה ערך בינלאומי מיוחד. ותקומת ישראל, למרות שטחה המוגבל, כרוך בה שינוי חשוב במאזן הכוחות בכל המזרח התיכון, וכל שינוי כזה יש לו חשיבות מיוחדת בתקופה

שר הקיצוב והאספקה דב יוסף (במרכז) עם יידיים מארה"ב, שר החקלאות נפתלי משמאל

עומדים מימין: שר החוץ משה שרת, שר האוצר לוי אשכול ושר המשפטים חיים כהן

הכנסת השנייה
הממשלה ה-3